

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę, prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyskiego we Wrześni
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyski we Wrześni
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu Nr 390

Abonament: na pocztę: miesięcznie — 96 zł, kwartalnie 2,88 zł, w ekspedycji: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł — Ogłoszenia: za miejsce 1-lm. 1 milim. w wyś 10 groszy przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru — Telef. Nr 389

Nr 136

Września, sobota, dnia 27-go listopada 1926

Rok VIII

Rozproszkowanie narodu

Wzmocniona czynność i zdwojona energia jako wykazuje Roman Dmowski od czasu wypadków majowych, a szczególnie w ostatnich tygodniach, dała powód do najróżniejszych poglądów, kulminujących w doniesieniu Agencji Wschodniej o wystąpieniu Dmowskiego ze Zw. Lud.-Narodowego i tworzeniu przednowego stronnictwa. Artykuł, który Dmowski ogłosił w prasie oburza naródowo-demokratycznego jest niejako odpowiedzią na te i fantastyczne domysły. Z odpowiedzi tej wynika, że Dmowski nie tylko nie myśli o tworzeniu nowego stronnictwa, ale przeciwnie, uważa, że jest czas najwyższy, aby ludzie silnych charakterach i szerokim horyzoncie politycznym zapoznali się z różnymi kierunkami polityki, ich dotąd dzieliły i zjednoczyły się pod hasłem współpracy nad wysuwającymi się dziś na czoło fundamentalnymi zagadnieniami państwowymi i społecznymi, których zaniedbanie grozi zgubnym konsekwencjami.

Dmowski zaczyna swą wywody od stwierdzenia, że dotychczas wykazyaliśmy, szczególnie na lewicy, „niechętnie płodną twórczość w produkowaniu partii politycznych”. Twórczość ta nie była zresztą w kierunku ideowym, lecz wszyscy byli absorbowani tem, co było nową i powstającą dopiero i przetrzymującą wieloletnią historię Polski wcząć, czy to w zakresie korzyści materialnych czy też zaspokojenia ambicji osobistych. Na widok tej grabieżnicy powstała w lepszych jednostkach narodu świadomość, że zamiast odbudowy i konsolidacji odbywa się nowy rozbiór Polski, dokonywany przez Polaków samych. „Dla większości społeczeństwa — pisze w dalszym ciągu — stał się coraz wyraźniejszy fakt, że szybko topniejąco to co stanowi wspólne nasze dobro, że jednocześnie oburzają wielkość zwycięży pojedynczych obywateli kraju uboższe, że to dobro i kraj i jednostek pada ofiarą spekulatorów w dziedzinie gospodarczej i politycznej.

Wrzucił przed siebie kryzys polityki, który wykazywał, że państwo nie posiada nawet utrwalonego ustroju politycznego: prawne podstawy jego bytu politycznego okazały się bardzo wątpliwą i zalamany się. Wyroczyło się to, co niejednemu wydawało się już ustalonym, na jego miejsce nie stało nie określono, nie zdecydowano: nad ustrojem państwowym Polaki zawiśali żądają.

Jednocześnie okazało się, że osiem lat organizowania politycznego społeczeństwa, organizowania w nie wielką liczbę stronnictw, dano w wyniku dezorganizację. Zarówno podczas kryzysu majowego, jak po nim, naród nie umiał wystąpić, jako twardy, swobodny, lecz był rozpruty, rozłamany w znacznej mierze, był i jest zmuszony patrzeć na to, co się dzieje, w roli biernego świadka.

Te zwioly, które miały przewagę w naszym życiu politycznym od chwili powstania państwa, zwioly, które ogólnie określić jako lewicę nie było trudno, i, ile pozostały swoje bankructwo. Stale one miały miejsce zdzierżystość, widzą, że po do-tychczasowych drogach już posuwać się naprzód nie można, że na nich już nie pracują dla siebie, tylko dla przejmującego je strachem komunizmu; nowych zaś drogę znaleźć nie umieją.

Skutkiem tego bankructwa lewicy nabrała nieco wiarę w siebie prawicy. Nawet koła, stojące dotychczas na boku, biorąc przysiadające się wypadkom, poruszyły się. Chwila obecną jest chwilą odzyskania ruchu politycznego na prawicy, w szczególności wśród ziemiaństwa.

Jest to objaw w swej istocie bardzo pomyślny. Ocenienie żywiołów ziemiańskiego od życia politycznego państwa wielce się przyczyniło do odebrania temu życiu równowagi. Nawet ci, którym się zdawało, że nad rolą polityczną ziemiaństwa można przejść do porządku dziennego, zrozumieli, że gdyby tak nawet było, państwo odniosłoby stąd nie korzyść, leno szkoda.

„Ale w jaki sposób? Oto w tym, pomyślnym dla prawicy momencie, w chwili, kiedy budzi się ona do życia i zaczyna wicher ruszać, ujawnia się przedewszystkiem ta sama twórczość, którą widzieliśmy przez osiem lat na lewicy — produkcja coraz to nowych partii. Już dziś nie podajamy się zliczyć wszystkich ugrupowań konserwatywnych, jakie się w ostatnich tygodniach. W społeczeństwie już się wytworzył nastrój, oczekujący niemal codziennie powstania nowej partii konserwatywnej.

Teraz więc z drugiego końca pracujemy nad rozproszkowaniem narodu, nad zmianieniem go w kupę klas, która byłaby łopata mowa przegarnąć tak, jak się komu podobą.

Jeżeli moje skromne zdanie kogo interesuje, to twórczość polityczna musi iść nie w kierunku rozbijania narodu na coraz mniejsze partycyk i rozbicia z niego tym sposobem bezwzględnie masy. Zawsze mówiliśmy, iż na to, żeby nasza klasa prawodawcza była zdolna naprawić do przodu, budować, budować, nie pomyśleć, by jego ludności, nie powinno w nich być więcej, jak dwa lub najwyżej trzy stronnictwa. Dziś, gdy losy kraju wiążą się

rozgrzykają po za Sejmem, niż w Sejmie, to rozproszkowanie narodu iść wprost groźne.

Zbyt wielka ilość organizacji jest dezorganizacją. Tylko zorganizowanie możliwych zjednoczeń w swych dążeniach naród staje się panem swoich losów. Gdy zaś naród nie umie być panem swoich losów, staje się nim kto inny. Losami jego wtedy kieruje obca reka, najczęściej reka głównego wroga.

Zjednoczenia narodu nie osłaga się przez żądanie, żeby wszyscy jednako myśleli. Ta droga prowadzi tylko do rozbięcia. Nigdy wszyscy ludzie w narodzie nie nauczyli się jednakowo myśleć, a gdyby się nauczyli, naród zastępywał w martwocie myśli, stałby się skamieniałością. Dojrzałość polityczna narodu polega nie na ujednolicieniu myśli jeno na zrozumieniu, że nie każda myśl ma prawo wyodrębnić się w osobną grupę.

W każdym momencie dzieł narodu te lub inne zadania wysuwają się na czoło jego życia. Ludzie dojrzały i pomyślności ojczyzny mający na celu skupiają się dokoła tych zadań, pozostawiając inne na drugim planie. To pozwala ludziom różnych poglądów, różnych przekonań, różnych interesów, skupić się dla osiągnięcia tych celów, które są im wspólne, a w danym momencie najważniejsze.

Ośmielać się twierdzić, że w dzisiejszej chwili najważniejsze zadanie, leżące przed narodem polskim to, z jednej strony cofnięcie naszego życia politycznego z tej szklanej rękawicy, na którą weszło od początku istnienia naszego obywatelstwa państwa, z drugiej zaś — założenie nowych, trwałych podwalin prawnych pod nasz byt państwowy, bez których państwo popadnie w anarchię, a w ostatecznym wyniku zaważy się na przynajmniej części państwa, nie ma, niedzie, podległe sąsiadom państwu.

Wierzę, że w imię naszego narodu zamyślenie się doświadczyć, którzy to rozumieją, że zrozumienie to będzie hamulcem na tendencję, do rozbijania narodu na coraz nowe partycyk, że stanie się podstawą do zredukowania wybujałej dziś partycypacji i do zorganizowania narodu tak, żeby mógł być naprawdę panem swoich losów.”

Nowy Nunucjusz papeński w Warszawie

Ks. Arcybisk. Lauri kardynałem Rzym, 23.11. Obecny Nunucjusz Jego Świątobliwości w Warszawie ks. Arcybiskup Lauri ma być następcą Kardynała Władczyńskiego we Włoszech, na Konstorsytor Papejskim, naznaczonym na 23 grudnia br.

Następca ks. Arcyb. Lauri'ego w Warszawie ma zostać Monsr. Marmaggi, b. Nunucjusz w Pradze, również będzie wybitna osobistość kościelna, działająca w Polsce, w tymże celu opuścił kraj w lecie br. w związku z zstąpieniem między Watykanem a Rządem Czechosłowackim.

I. posiedzenie Komitetu Obrony Państwa

Warszawa. Pod przewodnictwem p. Prezydenta Rzeczypospolitej odbyło się dnia 25. bm. na Zamku o godzinie 5 popoł. pierwsze posiedzenie Komitetu Obrony Państwa. W tymże udział wzięli: Marszałek Piłsudski, wicepremier prof. Bartel i ministrowie: Spraw zagranicznych, spraw wewnętrznych i skarbu. Przedmiotem obrad były zbliżające się sesja Rady Ligi Narodów, w której weźmie udział p. Minister Spraw Zagranicznych.

Rząd zamierza przeciwdziałać zwyczajom cen

Warszawa. Dnia 23. bm. obradował Komitet ekonomiczny ministrów i zastanawiał się nad sprawą gwałtownej zwyczaj cen z tytułu doświadczenia, że cena ta jest nadmierza i wygórowana. Komitetowi przedłożył radzie ministrów w sprawie ustalenia nowej ceny na cukier i wypowiedział się przeciwko zwyczajom cen cukru w detalu. Ministrowie skarbu, przemysłu, handlu i rolnictwa otrzymali upoważnienie Komitetu przygotowania wniosków, zdającychą do sanacji przemysłu cukrowniczego w Polsce.

Wniosek poddaniowski ustępuje?

„Dziennik Bydgoski” donosi: Z źródła na wiarę zasługującą otrzymujemy wiadomość, że ni derżowania p. wojewody Młodzianowskiego są polizowane. Ani rząd ani p. gen. Młodzianowski nie spodziewali się tak silnego i twardego oporu, jakie Pomorze stawiało nowemu wojewodzie. W końcu tegoż wojewody zmuszono wobec tego panuje oburzenie na osobistość, która Warszawę fałszywie informowała o nastrojach Pomorza. W kołach rządowych zapanowało przekonanie, że usunięcie p. Wachowiaka byłoby błędem fatalnym w swych skutkach. Przypinało to podobno p. generał Młodzianowski, który mimo, że byłby to człowiekiem uczciwym i dła tegoż nie zamierza pozostawać długo na stanowisku, na którym przed obzyskał większość ludności niechętnie jest widziany.

- Kronika -

Września, dnia 26-go listopada 1926 r.
Kalendarz zmartko-katolicki:
dzisiaj: Piotra z Aleksa, jutro: Wigilijusz.

* Wszystkim pp. Amatorom oraz Amatorom, którzy ofiarą trudu i czasu przyczynili się do oświetlenia wieczoru ku czci M. Bałuckiego a Tow. Bursy gimnazjalnej przysposobił fundusz na dalszą budowę, składa Zarząd Towarzystwa na tej drodze serdeczne wyrazy podzięk.

* Z ekranu. W sobotę, dnia 27-go i w niedzielę, dnia 28-go bm. wyświetla Kino „Apollo” wielki monumentalny film z czasów krwiożerczych rządów Filipa II-go p.t. „Don Carlos”. Film ten, jest najwspanialszym obrazem wytworów „Ufa” Berlin i arcydziełem, jakiego dotąd tutaj niewidano, a nazwiska głównych wykonawców jak Conrad Veidt, Egged Nissen i Eug. Klopfer, dają temu filmowi jak największe powodzenie. Blizsze szczegóły podadzą aize.

* Zapowiedziany na czwartek 24. bm. wieczór eksperymentalny p. Czesława Janiszewskiego odbędzie się w niedzielę w sobotę, 27. bm. Blizsze szczegóły w afiszach.

* Uderząco ciepła temperatura jest całkiem wyjątkowym wydarzeniem w historii pogody ostatniego stulecia. Panująca ciepota przenosi nas formalnie do innej porę roku. Jak stacje meteorologiczne informują, ciepło powietrza przyszło do nas z północnej Afryki jako ciepły wiatr południowy. Długoletnia zima w tym roku nie przyniosła nam wulgu na polach zupełnie drugą wiosnę. Łany, zasiane zbożami ozimymi, pokryły się bujną zielenią. Łany konicyzny porosły nowymi liśćmi. Łąki pokryły się tu i ówdzie świeżymi kwiatami. Na miedzach i rowach zauważyć można odrozdzenie wszystkich rocznych roślin. Kwitną również i pozostali i inne drobne rośliny. Macierzanka dostaje świeże liścieczka. Prawdziwie wiosna, wiosenka! Oby jak najdłuższą! Zwazemy atmosfery utrzymują, że i początek grudnia będzie ciepły, nawet słoneczny.

* Z Rady miejskiej. Odbyte w minioną środę zebranie Rady miejskiej, które o godz. 18³⁰ przewodniczący p. Szambelan otworzył, miało przed sobą dość obszerny porządek obrad. Kierując zawzięcie trwało do 22. Szczerze ożywną dyskusję wywołało uchwalenie dodatkowego budżetu administracji głównej na rok 1926. Preliminarz na rok 1926 przekroczony został w dochodach i rozchodach o 94.600 zł. Na różnicę w dochodach składają się przeważnie nadpłaty w podatkach bezpodległych roszczeń podatkowych, których wyzysk nieplanowany powstał wskutek wydatków na przebrukowanie uli Szkolnej i Staszica, na dalszą budowę parku miejskiego, opiekę społeczną, uzupełnienie taboru miejskiego (m.in. zakup drugiej partycy koni), czyszczenie uli itp.

Bardzo znaczny wydatek ponieść musiało miasto na koszty rzeczowe tuł gimnazjum państw. Przy tej sposobności wyrażono życzenie, perttrakowaniu z Dyrekcji gimnazjum, o wyznaczenie miastu poważniejszej sumy z t.zw. taksy administracyjnej, pobieranej od uczniów gimnazjum. W tym celu wyłoniona została delegacja w składzie pp. radnych Koralewskiego i Lewandowskiego oraz 2 członków Magistratu.

Bużet na I kwartał r. 1927 w wysokości 1/3, budżetu r. 1926 uchwalono. Na wniosek radnego p. Millera podwyższono zaskłki udzielane ubogim miejskim o 100%, jak również przeznaczono 500,— zł na subwencję dla tow. koln.-osiwiat. i wychow., istniejących w tuł mieście.

Wniosek miejsc. kupiectwa o obniżenie podatku komunalnego od sprzedaży przemysłu, na r. 1927, z 30 na 15%, który Magistrat zaważył po myśli wnioskodawców, nie uzyskał większości.

Dodatek komun. do patentów akcyzow. na sprzedaż trunków został przyjęty w myśli uchwały Magistratu. Ponięważ wybór członków i zastępców do Komisji szacującej państw. podatek dochodowy natrafiał na przeszkodę, zarządził p. przewodniczący przerwe 5 min., po której wybrano na członków pp. Koralewskiego, Jana, Wolskiego i Łosińskiego Józefa, na zastępców zaś pp. Jarzabka, Olka Wacława i Steina Antoniego.

Wniosek przełożonej „Ochrony” p. Krzyżgórskiej o uchwalenie subwencji na rzecz budowy „Ochronki” i Rady miejskiej, o szczerem poparcie tak Magistratu jak i Rady miejskiej.

W powstającym gmachu ochronki mieścić się na również Czytelnia Ludowa. Na cel ten uchwalono w zasadzie kwotę 5000 zł, którą wypłaci się z chwilą rozpoczęcia budowy. Czym ten zakasarki sobie wdzięczność obywateli miasta, a w szczególności obywateli mniej uświadczonych, którzy dzieci wychowują, do szkoły przygotowują Ochrona. Budowa jest konieczna, gdyż dotychczas zajmowana ubikacja w szkole wydziałowej m. potrzebna będzie dla użytku rozwijającej się szkoły — prztem frekwencja w ochronie stała się wzmagą i już w obecnej chwili wynosi około 150 dzieci.

Przy tej sposobności pozwolimy sobie na małą uwagę: Powstanie „Ochronki” jest przedsięwzięciem, o przetożności „Ochrony”, poparcie władz i ofiarności społeczeństwa, gmach ochrony. W gmachu tym znaleźć ma

Reperacje
maszyn rolniczych
i przemysłowych
wszelkiego rodzaju wykonuje szybko i akuralnie
„Herkules” - Gniezno
Fabryka maszyn.
Wytłumuje szybko i łatwo
Wizytówki drukarnia Pradziwińskiego.